

چشم‌انداز روشن تولید جهانی مس

گروه مطالعات بین‌المللی مس از چشم‌انداز روشن تولید فلز سرخ در سال ۲۰۲۲ میلادی خبر داد. به گزارش روابط عمومی سازمان توسعه و نوسازی معادن و صنایع معدنی ایران (ایمیدرو)، گروه مطالعات بین‌المللی مس طی ویدئوکنفرانسی که با حضور نمایندگان دولت‌ها و مشاوران صنعت مس کشورهای پیشرو در تولید فلز سرخ برگزار شد، از چشم‌انداز روشن تولید فلز سرخ در سال ۲۰۲۲ میلادی خبر داد. در این کنفرانس مباحث کلیدی تاثیرگذار بر بازار جهانی مس موردبحث و

امید در بورس زنده می‌شود؟

سیگنال وین به بازار سرمایه

دور نخست مذاکرات احیای برجام به مرحله مشورت به پایتخت‌ها رسید. با پایان یافتن دور نخست این مذاکرات و به‌دنبال انتشار اخبار ضدونقیض، شاهد اوج گرفتن بهای دلار و عبور آن از مرز ۳۰ هزار تومان در بازار آزاد بودیم. البته بهای دلار و نرخ دلار به شرایط مذاکرات وین آن‌قدرها هم اعتنا نکرد. کارشناسان بازار سرمایه معتقدند تاثیر این مذاکرات بر بازار بورس در بلندمدت بیشتر نمایان می‌شود. در همین حال تاکید دارند بازار سرمایه طی ماه‌های گذشته با چالش‌های جدی در مسیر فعالیت خود روبه‌رو بوده است. این‌گونه مشکلات به‌قدری بازار سرمایه را در سرآشویی سقوط قرار داده‌اند که دیگر نتایج دور نخست مذاکرات، در رده آخرین ریسک‌های این بازار عمل می‌کنند. به‌ویژه آنکه سقوط قابل توجه شاخص بازار طی ماه‌های اخیر همزمان با افزایش چشمگیر بهای کامودیتی‌ها در بازارهای بین‌المللی و حتی افزایش نرخ ارز در بازار داخلی همراه شده، یعنی این روند ریزشی فراتر از انتظارها بوده است. البته سناریوهای متفاوتی از نتیجه‌بخش بودن یا نبودن مذاکرات برجام و تاثیر آن بر بازار سرمایه و عملکرد شرکت‌های فعال در این بخش منتشر می‌شود اما در حالت کلی باید اقرار کرد نتیجه‌بخش بودن این مذاکرات در میان‌مدت و بلندمدت به نفع اقتصاد کشور خواهد بود.

فاصله تا نتایج نهایی مذاکرات

در محدوده کنونی فراهم می‌شود اما هر نتیجه منفی از مذاکرات وین به رشد بهای ارز در بازار داخلی منتهی خواهد شد. اما نباید به اثرگذاری جدی نتایج مذاکرات به‌ویژه در سطح کنونی بر بازار سرمایه امید داشته باشیم، چراکه به اعتقاد فعالان بورسی، این بازار در ماه‌های گذشته، اصلاح قابل توجهی را پشت‌سر گذاشته است. به‌ویژه آنکه این اصلاح با رشد نرخ کامودیتی‌ها در بازار جهانی و بهبود سودآوری بسیاری از شرکت‌های بورسی همراه شده است. اما بدون تردید با این رفتن ابهامات

به نتیجه رسیدن مذاکرات برجام و حذف تحریم به‌منزله بهبود در شرایط اقتصادی و امکانی برای کنترل نرخ ارز است، چراکه میزان صادرات نفت ایران به‌مراتب افزایش خواهد یافت. امکانی برای آزادسازی منابع مالی بلوکه‌شده ایران فراهم می‌شود. در همین حال، شاهد تسهیل حضور سرمایه‌گذاران خارجی در کشور خواهیم بود و نقل و انتقال پول میان ایران با سایر کشورها تسهیل می‌شود.

بسیاری از کارشناسان اقتصاد برآورد می‌کنند در صورت به نتیجه رسیدن برجام امکانی برای تثبیت بهای دلار

بازار سرمایه متأثر از سیاست‌های داخلی

ابراهیم نوایی، کارشناس بازار سرمایه در گفت‌وگو با **سما** و در پاسخ به سوالاتی مبنی بر تاثیر دور جدید مذاکرات وین بر بازار سرمایه اظهار کرد: بسیاری از شرکت‌های فعال در بازار سرمایه در حال حاضر در

ارزنده‌ترین حالت خود قرار دارند، هرچند شاخص‌ها این ارزندگی را نشان نمی‌دهد. در تمام ماجرا سیاست و در بلندمدت شرایط تغییر می‌کند، چراکه با تداوم تحریم‌ها، چالش‌های نقل و انتقال ارز، روز به روز بیشتر می‌شوند. در همین حال، شرکت‌هایی که محصول صادراتی‌اند تولید می‌کنند، در بازار یابی با چالشی جدی روبه‌رو خواهند شد. محدود شدن طرف‌های خارجی و خریداران محصولات تولیدشده در ایران از دیگر نتایج تداوم تحریم‌هاست و در حالت کلی رفع تحریم‌ها، به نفع اقتصاد کشور خواهد بود.

این کارشناس بازار سرمایه افزود: روشن نبودن دورنمای بازار و بی‌اعتمادی به روزهای آینده، بزرگ‌ترین آسیب را به بازار سرمایه وارد می‌کند و مانع رشد شاخص تا حد انتظار می‌شود. تا زمانی که شفافیت سیاست‌ها چه از بعد اقتصاد داخلی و چه از بعد نتیجه مذاکرات روشن نشود، نمی‌توان به آینده بازار امید داشت و تا زمانی که نتیجه دور جدید مذاکرات برجام روشن نشود، نمی‌توانیم به پشتوانه آن، چند روزی شاهد مثبت بودن بازار سرمایه هم باشیم. اما بدون تردید این روند مثبت آن‌قدرها هم دوام نمی‌آورد، چراکه درحالت کلی باید اذعان کرد سايه بلاتکلیفی‌های داخلی به‌شدت منفی شده است. وضعیت بازار سرمایه از متغیرهای کلان اقتصادی کشور و عملکرد سیاست‌گذاران تاثیر می‌گیرد. عملکرد بورس در یک سال گذشته و تحت تاثیر ابهام در سیاست‌های اقتصادی یا بخشی‌نگری در سیاست‌گذاری از سوی مسئولان به‌شدت منفی شده است. بلاتکلیفی در روند تدوین سیاست‌های اقتصادی داخلی، نامشخص بودن شرایط بودجه، نبود دورنمایی روشن از سیاست‌های اقتصادی دولت سیزدهم و همچنین نبود اجماع میان سیاست‌گذاران اقتصادی، همگی عملکرد بازار بورس را منفی می‌کنند.

وی افزود: با این وجود، چنانچه نتیجه ملموس و مثبتی از دور نخست مذاکرات احیای برجام حاصل می‌شود، می‌توانستیم به پشتوانه آن، چند روزی شاهد مثبت بودن بازار سرمایه هم باشیم. اما بدون تردید این روند مثبت آن‌قدرها هم دوام نمی‌آورد، چراکه درحالت کلی باید اذعان کرد سايه بلاتکلیفی‌های داخلی به‌مراتب بیشتر از تحریم‌ها بر بازار سرمایه اثرگذار است.

نوایی در پاسخ به سوالاتی مبنی بر تاثیر به نتیجه نرسیدن برجام و به‌دنبال آن افزایش بهای دلار در بازار داخلی و در ادامه تداوم

بررسی قرار گرفت. صنعت مس طی سال‌های اخیر شاهد فرازوفرودهایی بوده است. تحلیلگران به این نتیجه رسیدند پس از اینکه تولید معادن مس ۳ سال بدون تغییر ماند، پیش‌بینی می‌شود در مجموع تولید سال ۲۰۲۱ میلادی شاهد رشد ۲.۱ درصدی باشد. همچنین انتظار می‌رود میزان تولید جهانی فلز سرخ در سال ۲۰۲۲ میلادی ۳.۹ درصد افزایش یافته و در برخی از کشورها به‌ویژه پرو به میزان پیش از همه‌گیری ویروس کرونا بازگردد.

عکس: آیدیا فریدی

بسیاری از شرکت‌های فعال در بازار سرمایه در ارزنده‌ترین حالت خود قرار دارند و در چنین شرایطی، حتی سیگنال‌های منفی از روند مذاکرات وین، شاخص‌های بازار سرمایه را بیش از این منفی نخواهد کرد

صنایع تحمیل کرده است.

شرکت‌های خارجی به‌دلیل ریسک دور زدن تحریم‌ها، محصولات تولیدشده از سوی شرکت‌های ایرانی را ارزان خریداری می‌کنند. البته این ضرر با افزایش بهای ارز در بازار داخلی پوشش داده می‌شود اما برداشته شدن تحریم، درنهایت به ثبات هرچه بیشتر اقتصاد و تسهیل حضور محصولات ایرانی در بازار جهانی کمک و واردات تکنولوژی، ماشین‌آلات و قطعات یدکی را تسهیل می‌کند؛ بنابراین سودآوری صنایع در بلندمدت تضمین می‌شود.

بورس منتظر شفافیت

امید پورمحمد، کارشناس بازار سرمایه در گفت‌وگو با **سما** درباره بر اثرات دور نخست مذاکرات برجامی بر بازار سرمایه، اظهار کرد: مذاکرات وین در روزهای نخست هفته، اثر مستقیم و جدی بر بازار سرمایه نداشته است. البته تغییر نرخ دلار می‌تواند در روزهای آینده بر عملکرد بازار سرمایه نیز تاثیرگذار باشد. در واقع انتظار داریم بازار بورس نسبت به رشد بهای دلار در روزهای ابتدایی هفته جاری و پس از پایان دور نخست مذاکرات احیای برجام و عبور از کانال ۳۰ هزار تومانی در بازار آزاد، با تاخیر چند روزه واکنش نشان دهد؛ بنابراین رشد شاخص در روزهای آینده دور از انتظار نیست.

این کارشناس بازار سرمایه در ادامه تاکید کرد: چالش‌های حاکم بر عملکرد بازار سرمایه از مسائل دیگری نشأت می‌گیرد. در حال حاضر، هاله‌ای از ابهام روی سیاست‌های اقتصادی کشور سایه افکنده و همین موضوع عملکرد بازار سرمایه را تحت‌تاثیر قرار داده است. در همین حال، سیاست‌های بازار مالی نیز بر ضرر بازار بورس تمام می‌شود و تا زمانی که سود بین‌بانکی بیش از ۲۰ درصد است، نباید منتظر رونق گرفتن بازار سرمایه باشیم.

با این وجود در موقعیت کنونی، اغلب شرکت‌های حاضر در بازار سرمایه، موقعیت عملکردی خوبی دارند. تولید و سودآوری این شرکت‌ها نسبت به مدت مشابه سال گذشته، افزایش یافته و در چنین شرایطی، ارتقای شاخص بورس منطقی است.

پورمحمد در پاسخ به سوالاتی مبنی بر تاثیر به نتیجه رسیدن یا نرسیدن مذاکرات برجام بر بازار سرمایه، گفت: شرکت‌های فعال در بازار سرمایه بسته به عملکردشان به دو شکل متفاوت، تحت‌تاثیر نتایج مذاکرات برجامی قرار می‌گیرند. شرکت‌هایی که فعالیت‌شان ریالی است، با به نتیجه رسیدن برجام سود می‌کنند، چراکه با برداشته شدن تحریم‌ها، مسیر واردات تسهیل و حتی ارزان خواهد شد و بدین ترتیب هزینه تمام‌شده تولید آنها کاهش می‌یابد یا در حالت کلی، کاهش نرخ ارز به نفع مجموعه‌های خواهد بود. وی گفت: در حالت کلی، افزایش نرخ دلار، به ارتقای سودآوری شرکت‌های صادرات‌محور منجر خواهد شد. سیگنال منفی از مذاکرات برجام با توجه به تاثیری که بر افزایش نرخ ارز دارد، باعث ارتقای سودآوری این شرکت‌ها می‌شود. هرچند باید اذعان کرد این سودآوری، کوتاه‌مدت است. در واقع رفع محدودیت‌های کنونی در روابط و تعاملات جهانی، درنهایت به نفع توسعه

حمایت فولاد مبارک از بنگاه‌های داخلی

فولاد مبارک را دارند. همکاری با فولاد مبارک یک اتفاق دست‌نیافتنی که فقط محدود به برخی شرکت‌ها باشد، نخواهد بود و همه فرصت عرضه توانمندی‌های خود را خواهند داشت. نباتی‌نژاد افزود: مزیت بعدی که می‌توان به آن اشاره کرد، افزایش کمی شرکت‌ها در مناقصه است که چند پیامد مثبت دارد که ایجاد رقابت، واقعی‌تر شدن قیمت‌ها، افزایش سلامت مناقصه و شفاف بودن مسیر از جمله این پیامدهای مثبت است. نکته بعدی شناسایی پیمانکارانی که توانایی انجام کار دارند در سراسر کشور است که می‌تواند در گوناگون از آنها استفاده کرد. بنگاه‌های کوچک و بزرگ توانمند در

این فرآیند فرصت پیدا می‌کند با کسب حمایت فولاد خون تازه‌ای در شریان‌های اقتصادی خود تزریق کنند و به فعالیت خود ادامه دهند. این مسئله اشتغال‌زایی را نیز در پی خواهد داشت که یکی دیگر از اهداف این طرح است. بالا رفتن سطح کیفی کار شرکت‌ها و پیمانکاران، دیگر مزیتی است که می‌توان به آن اشاره کرد. با بالا رفتن رقابت، شرکت‌ها برای به‌دست آوردن پروژه‌ها ناگزیر به شرکت‌های پیمانکاران و توانمندی‌های خود می‌شوند و این مسئله به افزایش بیشتر کیفیت خدمات در سراسر کشور کمک می‌کند. وی گفت: شرکت‌های دانش‌بنیان نیز با ورود به این مسیر و با حمایت

ضرورت تغییر سیاست‌های حمایتی

ابوذر انصاری
کارشناس بازار کالایی

تنظیم بازار فولاد در چند سال اخیر مورد توجه سیاست‌گذاران بوده است. بر همین اساس نیز وزارت صنعت، معدن و تجارت چندی پیش طرحی را با هدف تنظیم بازار این محصول از حلقه‌های ابتدایی تا تولید محصول نهایی تنظیم کرد. البته برخی فعالان زنجیره فولاد انتقادهایی به طرح موردبحث وارد می‌کنند. فعالان و تولیدکنندگان زنجیره فولاد به‌ویژه حلقه‌های پایانی این زنجیره یعنی تولیدکنندگان محصولات نهایی نسبت به بی‌توجهی مسئولان به نظرات آنها گلايه‌مند هستند.

بدون تردید برای تدوین هر سیاستی با تغییر دستورالعملی باید از نظرات تمامی ذی‌نفعان آن بخش بهره گرفت، چراکه این همفکری به‌منزله ضمانت اجرایی شیوه‌نامه‌هاست.

بسیار وجود درباره شرایط ویژه تنظیم بازار فولاد تاکید کرد شرایط در این زنجیره کمی متفاوت است. از سال ۹۷ مذاکراتی میان فعالان زنجیره فولاد و سیاست‌گذاران در وزارت صنعت، معدن و تجارت با هدف تنظیم بازار این بخش آغاز شده است. اما با وجود برگزاری جلسات متعدد در نهایت تفاهمی حاصل نشد. چنانچه با هر هم‌جلسات همفکری میان تولیدکنندگان در حلقه‌های مختلف و کارشناسان برگزار شود، باز هم نباید به نتیجه‌بخش بودن آنها امید داشت.

در همین حال باید تاکید کرد برخی فعالان صنعت فولاد به‌ویژه تولیدکنندگان حلقه‌های پایین‌دستی خواستار جدایی نرخ پایه شمش فولاد عرضه‌شده در بورس کالا از نرخ ارز و همچنین قیمت‌های جهانی هستند. اما انجام این درخواست شدنی نیست، چراکه به‌منزله ایجاد فرصتی برای رات و سوءاستفاده خواهد بود. قیمت‌گذاری محصولات گوناگون براساس نرخ تمام‌شده یک سیاست شکست‌خورده است.

نرخ تمام‌شده نفت بشکه‌های حدود ۱۰ دلار است اما همین محصول با بهای حدود ۸۰ دلار در بازار جهانی عرضه می‌شود. بنابراین همه فعالان صنعتی و تولیدکنندگان باید بدانند که قیمت‌ها پویا هستند. نرخ یک عدد تصادفی نیست. سیاست‌های اقتصادی و حتی رفتارهای سیاسی دولت‌ها، در قیمت‌ها نمایان می‌شوند. در واقع نرخ یک محصول، پارامتری بسیار هوشمند است و به همین دلیل نمی‌توان با دستور آن را کنترل کرد. این گونه سیاست‌های دستوری، نه‌تنها نتیجه مثبتی به‌دنبال ندارند، بلکه تاثیر منفی بر بازار به‌جا خواهند گذاشت.

البته گلايه این تولیدکنندگان مبنی بر اعطای پارانیه قابل توجه از سوی دولت به صنایع بزرگ که از آنها با عنوان صنایع مادر نام‌برده می‌شود و درحال حاضر زمینه سودآوری قابل توجهی این واحدها را فراهم کرده، قابل درک است. این صنایع با بهره‌مندی از این دست حمایت‌ها توسعه یافته‌اند و روند اعطای پارانیه باید تغییر کند. بنابراین باید اذعان کرد در دست‌ترین راه‌حل، کاهش یا حذف پارانیه‌ای است که دولت به صنایع مادر اعطا می‌کند؛ نه اینکه همین امتیاز در اختیار سایر واحدها هم قرار گیرد. به‌ویژه آنکه اکنون با چالش‌های عمده‌ای در تامین زیرساخت‌های انرژی کشور روبه‌رو شده‌ایم. بدین ترتیب می‌توان امکانی برای رفع این کمبودها هم فراهم کرد.

سیاست عرضه ۱۰۰ درصدی محصولات تولید شده در زنجیره فولاد از طریق معاملات بورس کالا مورد دیگری است که با انتقاد فعالان زنجیره فولاد روبه‌رو شده، چراکه همه خریداران از بورس کالا خرید نمی‌کنند. به‌عنوان مثال، واحدهای کوچک نقدینگی کافی برای خرید محصول از بورس کالا و پرداخت هزینه محصول را ندارند. در حالی که می‌توانند همین محصول را از بازار آزاد و با چک خریداری کنند.

البته می‌توان برای رفع این چالش از ظرفیت بازار ثانویه استفاده کرد؛ یعنی بخشی از تولید محصولات که بیش از نیاز ظرفیت بازار داخلی هستند، در بازار دیگری به فروش برسند. در ادامه با ثبت آمار و اطلاعات معاملات در سامانه‌های مشخص، همچنان امکان رصد این معاملات فراهم باشد. ورود تمامی تولیدکنندگان و خریداران به بورس کالا شدنی نیست. از مجموع موارد یادشده می‌توان این‌طور نتیجه گرفت که با وجود تلاش‌های انجام‌شده برای تنظیم بازار فولاد همچنان انتقادهایی به این روند وارد است که رفع آن ضروری به‌نظر می‌رسد.

بالا رفتن نرخ ارز شاید برای مدت کوتاهی سودآوری شرکت‌های صادرات‌محور را افزایش دهد اما این تمام ماجرا نیست و در بلندمدت شرایط تغییر می‌کند

بالا رفتن نرخ ارز شاید برای مدت کوتاهی سودآوری شرکت‌های صادرات‌محور را افزایش دهد اما این تمام ماجرا نیست و در بلندمدت شرایط تغییر می‌کند

فولاد مبارک که می‌تواند ضمن توانمند کردن خود، با تأمین نیازهای استراتژیک فولاد، گامی در راستای خودکفایی صنعت فولاد و ایران بردارند. در نهایت این اتفاق ظرفیت آن را دارد که به یک نمونه موفق که شرکت‌های بزرگ نفتی، معدنی و فولادی از آن الگوبرداری می‌کنند، تبدیل شود و آینده روشنی پیش‌روی صنعت ایران قرار دهد. گفتنی است مرحله نخست این شناسایی درباره پیمانکاران و شرکت‌های ارائه‌دهنده فعالیت‌های خدماتی انجام خواهد شد و این شرکت‌ها باید معیارهایی مانند نیروهای انسانی، ظرفیت‌های بازرگانی و مالی و فنی متناسب با موضوع قرارداد را در سامانه SRM فولاد مبارک در قالب خوداظهاری ثبت و تکمیل کنند.